

Rekonstrukcija renesansne haljine prema slici „Anne de Bretagne“ umjetnika Louis-Marie Lantéa iz 1827. godine

Josip Petric*, Mihaela Novak

Sveučilište u Zagrebu Tekstilno-tehnološki fakultet,

Studijska jedinica Varaždin, Varaždin, Hrvatska

*Dopisni autor: josip.petric@tft.unizg.hr

Prispjelo: 19. srpnja 2025.

UDK 687.05

Stručni rad

U ovom radu je prikazan dio tehnoloških procesa izrade renesansne haljine prema ilustraciji umjetnika Louis-Marie Lantéa iz 1827. godine, koja prikazuje Anne de Bretagne. Naglasak je stavljen na povijesni kontekst nošenja, odabir materijala, konstrukciju odjevnog predmeta te tehnike izrade i ukrasa. Glavni cilj rada je analizirati proces šivanja, uzimajući u obzir povijesni i tehnički kontekst. U radu je predstavljen presjek svih važnih koraka izrade haljine s posebnim naglaskom na tehnike koje osiguravaju autentičnost proizvoda. Analiza završne izvedbe daje uvid u izazove i rješenja prilikom rekonstrukcije ovog povijesnog odjevnog predmeta, donosi specifičnosti izrade i njihovu primjenu u današnjoj interpretaciji povijesne mode.

Ključne riječi: renesansna haljina; povijesna odjeća; Anne de Bretagne; tehnološki procesi izrade

Professional paper

Reconstruction of a Renaissance dress based on the Louis-Marie Lanté painting “Anne de Bretagne” from 1827

This paper presents aspects of the technological processes involved in making a Renaissance dress based on the 1827 artistic illustration by Louis-Marie Lanté, which depicts Anne de Bretagne. The discussion emphasizes the historical context of the costume, the selection of materials, garment construction, and techniques for making and decorating the dress. The main objective of the paper is to analyze the sewing process, taking into account the historical and technical context. An overview of all key steps in the dressmaking process, with particular focus on techniques that ensure the authenticity of the final product was provided. Analysis of the completed garment offers insight into the challenges encountered and solutions developed during the reconstruction of this historical dress, its making specifics and its application in today's interpretation of historical fashion.

Keywords: Renaissance dress, historical clothing; Anne de Bretagne; technological processes of production

1. Uvod

Renesansno razdoblje obilježeno je značajnim razvojem umjetnosti, kulture i društva, što se očitovalo i u načinu odijevanja. Odjeća nije imala samo praktičnu funkciju, već je predstavljala simbol statusa, identiteta i estetskih vrijednosti tog vremena. Ženske renesansne haljine izrađivane su složenim tehnikama, korištenjem luksuznih materijala i bogatih ukrasa, čime su predstavljale vrhunac tadašnje tekstilne izrade. Slika „Anne de Bretagne“ iz 1827. godine, rad francuskog umjetnika Louis-Marie Lantéa, iako nastala stoljećima kasnije, pruža vjerodostojan prikaz renesansne dvorske mode.

Svrha ovog rada je istražiti tehnološke aspekte šivanja renesansne haljine, temeljene na Lantéovoj slici, s ciljem razumijevanja tadašnjih metoda izrade i njihovoj primjeni u današnjoj interpretaciji povijesne mode.

2. Povijesni kontekst renesansne mode

Razdoblje renesanse, koje se proteže otprilike od 14. do kraja 16. stoljeća, donijelo je duboke promjene u europskom društvu, kulturi, umjetnosti i načinu života. Obnova interesa za antičku kulturu i humanističke ideale odrazila se i na odijevanje, koje je postalo simbol društvenog statusa, bogatstva i obrazovanja [1]. Renesansna moda razvijala se paralelno s umjetnosti, znanosti i trgovine.

2.1. Razvoj renesansne odjeće

Razvoj renesansne odjeće može se pratiti kroz transformaciju krojeva, silueta, materijala i dekorativnih elemenata tijekom više od dva stoljeća, od ranog 15. stoljeća do kraja 16. stoljeća. Renesansa, s korijenima u Italiji, a potom i u Francuskoj, Španjolskoj, Njemačkoj i Engleskoj, oblikovala je modu kao sredstvo izražavanja društvene moći, estetskih ideala i kulturnih vrijednosti.

U ranom 15. stoljeću odjeća se još uvijek oslanjala na gotičke krojeve: duge tunike, ravne linije i ogrtači dominirali su i muškom i ženskom modom. U razdoblju renesanse jačanjem trgovine, osobito u Firenci, počinju se koristiti raskošnije tkanine poput svile, damasta i baršuna [2]. Ženske haljine postaju složenije, s naglaskom na V-izrez, pojas u struku i elegantne rukave. Primjer reprezentativne ženske mode kasnog 15. stoljeća vidljiv je na slici „Giovanna Tornabuoni i njezina pratnja“ Domenica Ghirlandaija (sl.1). Giovanna je prikazana u profilu, odjevena u bogato ukrašenu haljinu koja naglašava status i pripadnost uglednoj obitelji Tornabuoni. Uz nju su dame u prat-

Sl.1 Giovanna Tornabuoni i njezina pratnja (Domenico Ghirlandaio, 1488) [3]

nji, što dodatno ističe društveni značaj i simboličku ulogu odjeće u renesansnoj Firenci [3].

Od sredine 15. stoljeća pojavljuje se slojevitost: ispod vidljive haljine nosila se podstava (*camicia*), a preko nje steznik (*gamurra*). Gornja haljina (*sopra-gonna*) često je imala raskošne rukave koji su se mogli skidati i mijenjati. Moda je dobila i geopolitičku dimenziju – dvorovi su međusobno razmjenjivali modne utjecaje, a plemkinje poput Anne de Bretagne bile su važan izvor inspiracije. Odjeća postaje statusni simbol, a dekoracije – perle, dragulji, zlatni i srebrni vezovi – postaju dio svakodnevice aristokracije. Silueta se širi – u ženskoj modi naglašava se uski torzo i široka suknja, a muškarci nose široke jakne (*doublet*), pufaste hlače (*trunk hose*) i kape s perjem [4].

Primjer dvorske mode s kraja 15. stoljeća prikazan je na slici „Anne of Brittany“ Louis-Marie Lantéa (sl.2).

Sl.2 Portret Anne de Bretagne (Louis-Marie Lanté, 1827) [5]

Anne de Bretagne prikazana je u profilu, odjevena u raskošnu haljinu ukrašenu dragocjenim detaljima koji naglašavaju njezin kraljevski status. Odjeća odražava reprezentativnu ulogu mode na francuskom dvoru te kulturni značaj odijevanja [5].

Do kraja 16. stoljeća moda postaje sve teatralnija. U Španjolskoj dominira crna boja, kruti krojevi i visoki ovratnici (*kular*), dok se u Francuskoj i Italiji još zadržava profinjena elegancija. Pripijeni steznici i sve izraženije siluete pripremaju put modnoj estetici baroka [6].

Na sl.3 je prikazana ženska odjeća iz sredine 16. stoljeća, karakteristična za španjolski dvorski stil. Haljina je izrađena od crnog baršuna s visokim ovratnikom, što je odražavalo strogi, ali prestižni izgled tog vremena. Pripijeni steznik oblikuje siluetu, dok bogati detalji poput zlatnih ukrasa i pletenica naglašavaju status nositeljice [7].

Sl.3 Portret Katarine de' Medici (Umjetnik nepoznat, 1559.) [7]

2.2. Replika povijesne odjeće

Povijesna odjeća predstavlja vrijedan izvor informacija o društvenim, kulturnim i tehnološkim aspektima prošlih razdoblja. Kroz oblik, materijal, kroj i dekoraciju odjevnih predmeta moguće je iščitati vrijednosti, status, spolnu i klasnu pripadnost. Ipak, originalni povijesni primjerci rijetko su sačuvani u potpunosti, a kada jesu, često su prekrhki za nošenje ili neposredno proučavanje. Vrijedan izuzetak predstavljaju kostimi Sturea iz 15. stoljeća (sl.4), pronađeni u obiteljskim grobnicama švedske plemićke obitelji Sture. Zahvaljujući uvjetima u kojima su bili pohranjeni, odjeća je očuvana do u detalje, što istraživa-

Sl.4 Kostimi Sturea iz 15. st. [8]

vačima omogućuje uvid u krojeve, tkanine i dekorativne tehnike kasnog srednjeg vijeka i ranog renesansnog razdoblja. Ti primjerci danas predstavljaju jedan od najvažnijih izvora za proučavanje povijesti tekstila i rekonstrukciju odjevnih praksi toga doba [8].

Upravo zato izrada replike povijesne odjeće postaje ključna metoda ne samo za vizualizaciju, već i za razumijevanje funkcionalnih, tehničkih i simboličkih značajki odjeće iz prošlosti. Replika povijesne odjeće podrazumijeva vjernu ili interpretativnu rekonstrukciju odjevnog predmeta na temelju povijesnih izvora – poput slika, pisanih zapisa, tekstilnih nalaza i muzejske građe te se koristi ne samo u muzejima, već i u kazalištu, filmu, edukaciji, rekonstrukcijskim društvima te znanstvenim i umjetničkim istraživanjima.

Razlikuju se različiti pristupi repliciranju – od tehnički precizne rekonstrukcije napravljene prema povijesnim materijalima i tehnikama, do suvremenih interpretacija koje prenose vizualne i simboličke elemente, ali uz prilagodbu današnjim mogućnostima i potrebama [9-11].

U procesu izrade replike moguće je odabrati dva glavna pristupa – dokazni (dokumentarni) i interpretativni. Dokazni pristup podrazumijeva korištenje što vjernijih materijala i metoda u skladu s izvornim (povijesnim) tehnikama: ručno tkanje, prirodno bojanje, ručno šivanje, povijesni krojevi i konstrukcijske tehnike. Takav pristup često se koristi u muzejima i eksperimentalnoj arheologiji, gdje se traži maksimalna autentičnost [12].

Interpretativni pristup, s druge strane, prilagođava određene elemente radi praktičnosti ili dostupnosti – primjerice korištenjem suvremenih materijala sličnog izgleda, strojne izrade umjesto ručne, ili suvremenog pribora. Ovaj se pristup najčešće koristi u scenskoj kostimografiji, edukaciji i rekonstrukcijskim društvima, gdje funkcionalnost i izdržljivost često imaju prednost pred potpunom povijesnom točnošću [12].

Važan korak u procesu rekonstrukcije je i izrada kroja – budući da se povijesni krojevi uvelike razlikuju od današnjih. Povijesna odjeća često je konstruirana iz jednostavnih geometrijskih formi, ali složenost proizlazi iz slojevitosti i tehnika oblikovanja tijela. Neke od metoda uključuju rekonstrukciju na temelju dimenzija s artefakata, ručno modeliranje na lutki ili primjenu tehnike „reverse engineering“ na temelju slika i proporcija [9,12,13].

3. Rekonstrukcija haljine

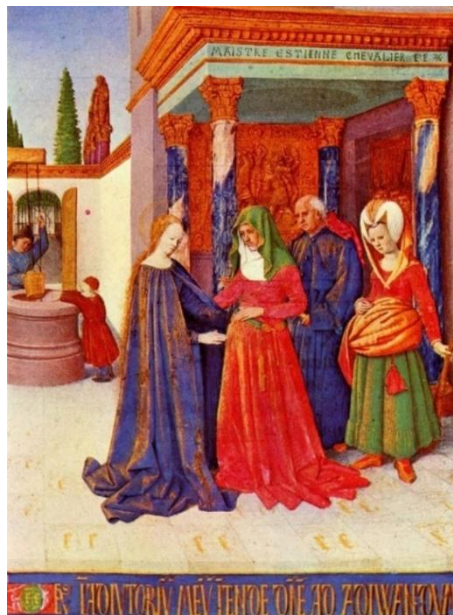
U sklopu istraživanja tehnoloških procesa šivanja povijesne odjeće, kao praktični primjer izrađena je replika renesansne haljine inspirirana portretom Anne de Bretagne koji je 1827. godine naslikao Louis-Marie Lanté. Iako portret potječe iz 19. stoljeća, riječ je o povijesnom prikazu mode s kraja 15. i početka 16. stoljeća, u kojemu je prikazana Anna od Bretanje – dvostruka kraljica Francuske i simbol francuskog dvora prijelaznog razdoblja između srednjeg vijeka i renesanse.

Pristup ovom projektu bio je interpretativni, jer izvorni odjevni predmeti iz vremena Anne de Bretagne nisu sačuvani u potpunosti, a sam portret Lantéa nije autentičan prikaz iz njezina doba, već povijesna rekonstrukcija iz perspektive 19. stoljeća. Stoga je bilo nužno kombinirati likovni izvor s dodatnim istraživanjem renesansne francuske dvorske mode tog razdoblja.

3.1. Analiza izvora i oblikovne karakteristike predložka

Portret prikazuje Annu odjevenu u tamnu haljinu s kvadratnim izrezom i složenim sustavom rukava, ukrašenih dragocjenim tekstilima i zlatnim detaljima. Kosa je prekrivena modnim pokrivalom karakterističnim za kasnu gotiku i ranu renesansu, poznatim kao *hennin*. Kako bi se postigla što veća vjerodostojnost, proučeni su srodni prikazi žena s francuskog dvora iz istog razdoblja, osobito u djelima Jeana Fouqueta i drugih minijaturista, kao i konzultirani primjeri iz zbirke muzeja Musée de Cluny (Pariz) i The Met (New York).

Primjer ženske mode francuskog dvora sredine 15. stoljeća vidljiv je u minijaturi iz „Knjige sati Étiennea Chevaliera“ Jeana Fouqueta (oko 1452.–1460.) (sl.5). Na slici se ističu odjevni detalji poput raskošnih tkanina, uskog torza i naglašenog profila lica, što odražava estetske ideale francuske renesanse. Ovaj iluminirani rukopis pruža dragocjen uvid u reprezentativnu odjeću plemkinja toga doba [14].

Sl.5 Naslovnica knjige „Sati Étiennea Chevaliera“
(Jean Fouquet, oko 1452.–1460.) [14]

U izradi replike haljine inspirirane portretom Anne de Bretagne primijenjen je interpretativni pristup, što znači da su korišteni suvremeni materijali koji nisu povijesno autentični, ali vizualno i funkcionalno odgovaraju izgledu i strukturi odjeće renesansnog razdoblja. Ovaj pristup omogućuje realizaciju kostima uz uvažavanje estetskih, tehničkih i etičkih kriterija, osobito kada su u pitanju materijali poput krzna ili svile, koji danas često imaju ograničenu dostupnost ili nose etičke dvojbe.

Odjevni komplet sastoji se od podhaljine, podsuknje te haljine.

Potrebni materijali i pribor za izradu haljine:

- Gornji sloj haljine – mikrofibra
- Podsuknja – žakard
- Podstava – poliester
- Dekorativni detalji - umjetno krzno
- Metalni gumbi
- Dekorativni vez.

3.2. Refleksija na izbor materijala

Korišteni materijali pažljivo su odabrani kako bi se osigurao uravnotežen odnos između povijesne inspiracije, suvremene dostupnosti i etičkih vrijednosti. Iako nisu autentični u tekstilno-povijesnom smislu, omogućuju vjerodostojnu vizualnu rekonstrukciju haljine i odražavaju složenost dvorske odjeće s kraja 15. stoljeća. Izrada kostima u suvremenim uvjetima često zahtijeva kompromisne odluke, ali uz pravilnu interpretaciju, takvi pristupi mogu imati visoku didaktičku, umjetničku i kulturnu vrijednost.

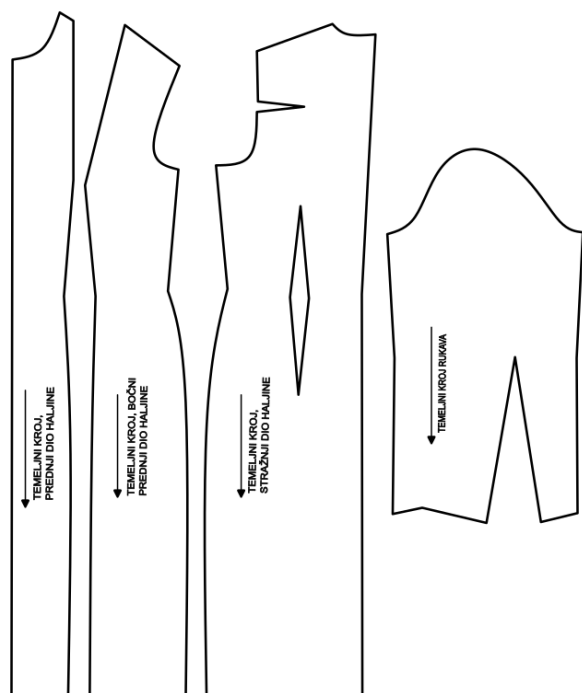
3.3. Konstrukcija novog modela

Projektni crtež je tehnički prikaz odjevnog predmeta koji prikazuje njegov kroj, konstrukciju i oblik. Njegova svrha je jasno prenijeti sve potrebne informacije za izradu odjevnog predmeta – uključujući linije

šavova, kroj rukava, dužinu, oblik dekoltea, detalje kopčanja i druge konstrukcijske elemente. U ovom slučaju, projektni crtež izrađeni je prema rekonstrukciji inspiriranoj prikazom Anne de Bretagne, te služi kao vizualna dokumentacija za analizu i izradu replike povijesnog kostima.

Sl.6 Projektni crtež za izradu replike prema povijesnom predlošku

Sl.7 Temeljni kroj haljine

Temeljni kroj haljine (sl.7) izrađen je prema glavnim tjelesnim mjerama autorice M. Novak. Na osnovu glavnih tjelesnih mjera izračunate su konstrukcijske mjere (tab.1) za izradu temeljnog kroja haljine.

Nakon izrade temeljnog kroja pristupilo se modeliranju replike renesansne haljine, pri čemu su unesene sve stilske i funkcionalne promjene u skladu s povijesnim uzorkom [15-17].

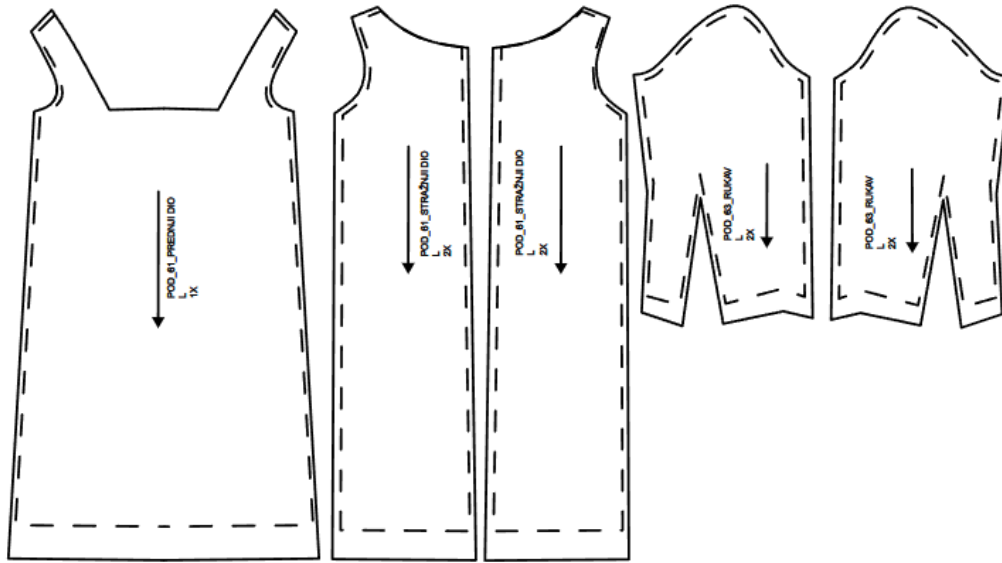
Krojni dijelovi modela haljine nastale prema povijesnom predlošku prikazani su na sl.8-10. Krojni dijelovi za izradu haljine, podsuknje te podhaljine pojedinačno su prikazani kao krojni dijelovi za osnovnu tkaninu 1, osnovnu tkaninu 2, podstavnu tkaninu te krzno prema odjevnom predmetu.

3.4. Izrada plana tehnoloških operacija šivanja i dorade za repliku haljine inspirirane prikazom Anne de Bretagne

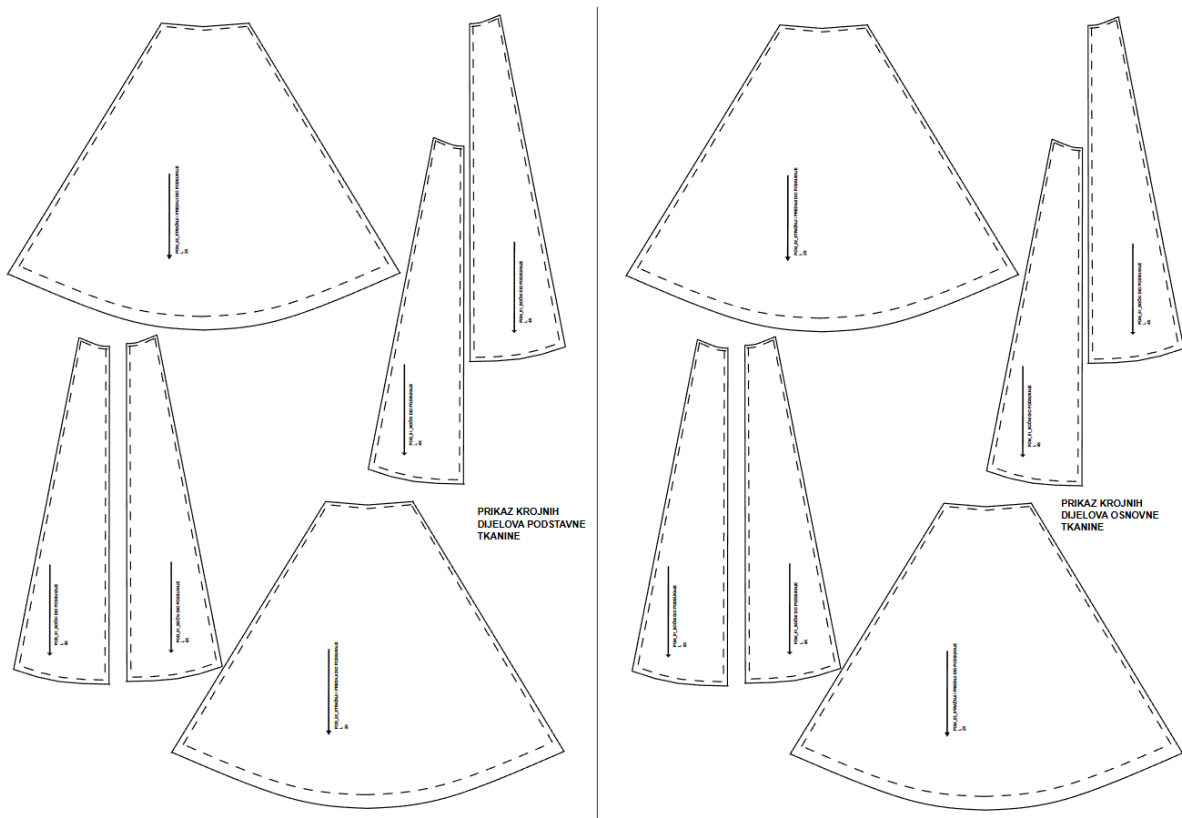
Plan tehnoloških operacija šivanja izrađuje se kao važan dokument kojim se definira redoslijed, sadržaj i sredstva rada potrebna za izradu odjavnog predmeta. U slučaju izrade replike povijesne haljine inspirirane prikazom Anne de Bretagne, bilo je važno precizno isplanirati sve korake tehnološkog procesa kako bi se osigurala funkcionalnost, čvrstoća i vizualna vjerodostojnost odjavnog predmeta. S obzirom na složenost modela koji uključuje više slojeva – podsuknju, podhaljinu i vanjski sloj haljine – plan operacija morao je obuhvatiti niz šivaćih i pripremnih radnji, od konstrukcijskog spajanja krojnih dijelova do završne ručne obrade.

Tab.1 Izračun konstrukcijskih mjera za temeljni kroj haljine

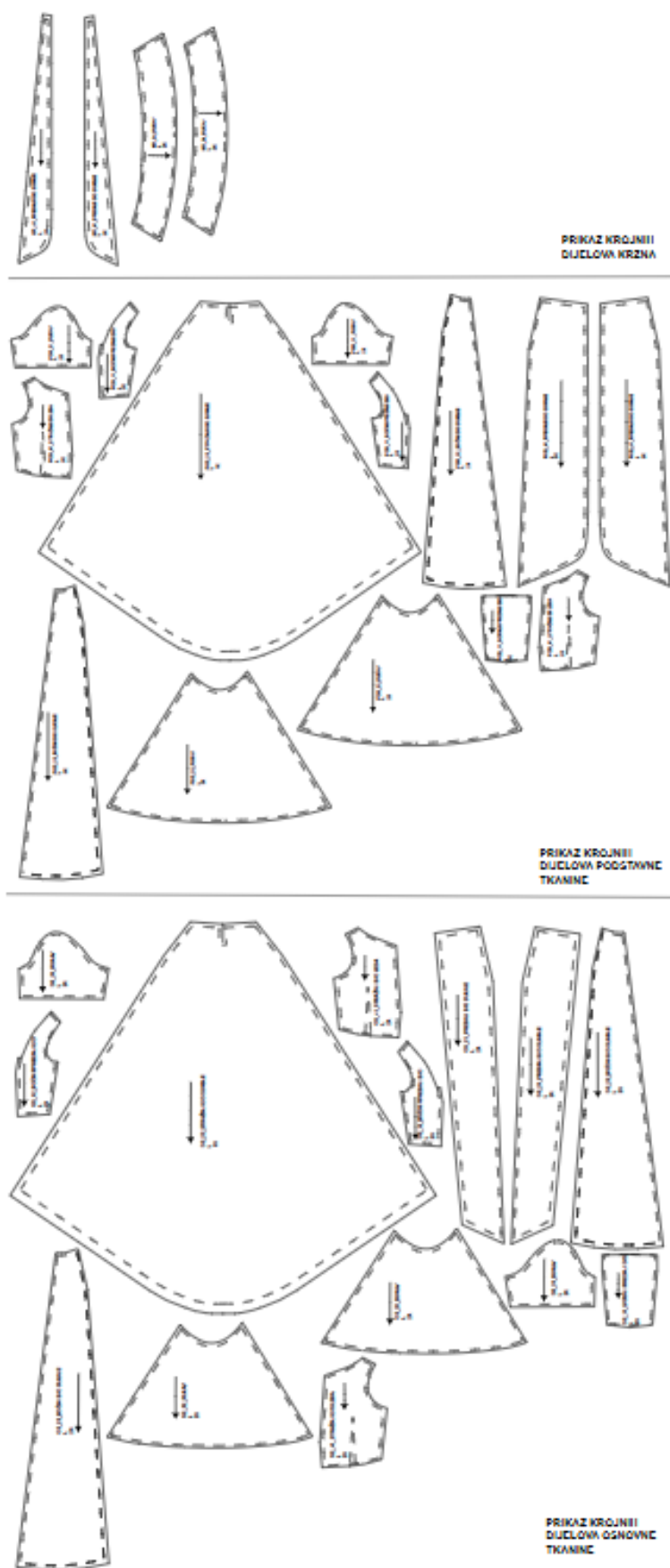
Glavne tjelesne mjere		
Tjelesna visina	158 cm	
Opseg grudi	104 cm	
Opseg struka	100 cm	
Opseg bokova	102 cm	
Konstrukcijske mjere		
Širina vratnog izreza	7,2 cm	$1/20 Og + 2 \text{ cm}$
Dubina orukavlja	21,9 cm	$1/10 Og + 10,5 \text{ cm} + 1 \text{ cm}$
Duljina leđa	38,5 cm	$1/4 Tv - 1 \text{ cm}$
Visina bokova	59,25 cm	$3/8 Tv$
Širina leđa	19 cm	$1/8 Og + 5,5 \text{ cm} + (0,5 \text{ cm do } 1 \text{ cm})$
Širina orukavlja	13 cm	$1/8 Og - 1,5 \text{ cm} + (1,5 \text{ cm do } 2 \text{ cm})$
Širina grudi	23,5 cm	$1/4 og - 4 \text{ cm} + 1,5 \text{ cm}$
Visina prednjeg dijela	43,2 cm	$Dl + 1/20 Og - 0,5 \text{ cm}$
Širina struka	24 cm	$1/4 Os - 1 \text{ cm}$
Duljina kroja	98,75 cm	$5/8 Tv$
Mjere za konstrukciju rukava		
Duljina rukava	56,25 cm	$3/8 Tv - 3 \text{ cm}$
Visina rukavnog izreza	35,5 cm	Izmjereno na kroju
Opseg orukavlja	43 cm	Izmjereno na kroju
Visina rukavne okrugline	14,3 cm	$1/2 Vri - (2/10 Šo + 0,5 \text{ cm do } 1 \text{ cm})$
Kosa širina rukava	21 cm	$1/2 Oor - 0,5 \text{ cm do } 1 \text{ cm}$
Opseg duljine rukava	23 cm	

Sl.8 Prikaz krojnih dijelova podhaljine

Sl.9 Prikaz krojnih dijelova podsuknje

SI.10 Prikaz krojnih dijelova haljine

Prilikom izrade plana vodilo se računa o korištenim materijalima (mikrofibra, žakard, poliester), vrsti šavova i potrebnim alatima (univerzalni i specijalni šivaći stroj, ručno glačalo). Također su uključene ručne radnje poput prišivanja metalnih gumba i veza od bijelog pamuka. Ovim se planom nastojala osigurati preciznost u izvođenju, racionalnost procesa i kvaliteta završnog proizvoda, čime se povezuje suvremena tehnologija šivanja s tradicijom i estetikom povijesnog kroja.

U tab.2 dan je Plan tehnoloških operacija šivanja, a u tab.3 Plan tehnoloških operacija dorade za repliku haljine inspirirane prikazom Anne de Bretagne,

U tab. 4-6 dan je prikaz analiza nekih karakterističnih tehnoloških operacija izvedenih u tehnološkom procesu šivanja replika podhaljine, podsuknje i haljine.

Na sl.12 je fotografija replike podhaljine, na sl.13 replike podsuknje, a na sl.14 replike haljine.

Tab.2 Plan tehnoloških operacija šivanja za repliku haljine inspirirane prikazom Anne de Bretagne

Oznaka teh. oper.	Naziv tehnološke operacije	Oznaka sredstva rada	Kategorija rada
Podhaljina			
1.	Izrada ušitaka na prednjem dijelu	uśś	II
2.	Zaglačavanje ušitaka	pmg	II
3.	Porublivanje dužine raspora na stražnjem gornjem dijelu	uśś	I
4.	Sastav sredine stražnjeg dijela	sśś	I
5.	Sastav ramenih šavova	sśś	I
6.	Sastav ušitka rukava	sśś	II
7.	Ušivanje rukava	sśś	I
8.	Zatvaranje duljine rukava	uśś	I
9.	Zatvaranje duljine haljine	uśś	I
10.	Zaglačavanje vrpce za zatvaranje vratnog izreza	pmg	II
11.	Prišivanje vrpce na vratni izrez	uśś	I
12.	Izrada zapora na krajevima trake	uśś	II
Podsuknja			
1.	Spajanje bočnih šavova podstave	uśś	I
2.	Spajanje bočnih šavova osnovne tkanine	uśś	I
3.	Spajanje duljine suknje	uśś	I
4.	Spajanje raspora na stražnjem gornjem dijelu	uśś	I
5.	Zaglačavanje pojasnice na pola	pmg	III
6.	Zatvaranje pojasnice na krajevima	uśś	II
7.	Spajanje pojasnice na rub suknje	sśś	I
8.	Usko prošivanje šava pojasnice	uśś	I
9.	Zaglačavanje vrpce za vezanje	pmg	II
10.	Zatvaranje vrpce za vezanje	uśś	I
Haljina			
1.	Izrada ušitaka na stražnjem gornjem dijelu podstave	uśś	II
2.	Zaglačavanje ušitaka	pmg	II
3.	Spajanje prednjih gornjih dijelova podstave	uśś	I
4.	Spajanje ramenog šava podstave	uśś	I
5.	Spajanje rukava podstave	uśś	I
6.	Prišivanje rukava na okruglinu orukavlja podstave	uśś	I
7.	Spajanje prednjih, bočnih i stražnjeg dijela suknje (podstava)	uśś	I
8.	Izrada ušitaka na stražnjem gornjem dijelu osnovnog materijala	uśś	II
9.	Zaglačavanje ušitaka	pmg	II
10.	Spajanje prednjih gornjih dijelova osnovnog materijala	uśś	I
11.	Spajanje ramenog šava osnovnog materijala	uśś	I
12.	Spajanje rukava osnovnog materijala te krzna	uśś	I
13.	Prišivanje rukava na okruglinu orukavlja osnovnog materijala	uśś	I
14.	Spajanje prednjih (osnove i krzna), bočnih i stražnjeg dijela suknje (osnovni materijal)	uśś	I
15.	Spajanje suknje (podstava, osnovni materijal)	uśś	I

Tab.2 Plan tehnoloških operacija šivanja za repliku haljine inspirirane prikazom Anne de Bretagne – nastavak

Oznaka teh. oper.	Naziv tehnološke operacije	Oznaka sredstva rada	Kategorija rada
16.	Spajanje duljine rukava (podstava, krzno)	uśś	I
17.	Zaglaćavanje ukrasne vrpce vratnog izreza	pmg	II
18.	Odšivanje uglova vrpce, rezanje viška materijala	uśś	I
19.	Zaglaćavanje šava uglova ukrasne vrpce	uśś	II
20.	Spajanje vrpce u ramenom šavu	uśś	II
21.	Zaglaćavanje vrpce za kukice	pmg	II
22.	Zatvaranje vrpce za kukice, rezanje na 5 cm	uśś	I
23.	Zatvaranje krajeva ukrasne vrpce s podmetanjem kukica	uśś	I
24.	Spajanje osnovnog materijala s ukrasnom vrpcom te podstavom u vratnom izrezu	uśś	I
25.	Spajanje leđnog umetka	uśś	I
26.	Okretanje i zaglaćavanje leđnog umetka	pmg	III
27.	Zatvaranje leđnog umetka	uśś	I
28.	Našivanje leđnog umetka na podstavu	uśś	I
29.	Zaglaćavanje podlistka	pmg	II
30.	Zatvaranje gornje i donje duljine podlistka te okretanje	uśś	II
31.	Spajanje osnovne tkanine, podstave na stražnjem dijelu struka (od stražnjeg srednjeg ruba max. 5 cm)	uśś	I
32.	Označavanje pozicija kukica	srr	II
33.	Spajanje stražnjih dijelova osnove i podstave s podmetanjem kukica (lijevo nošena strana) te podlistka i kukica (desno nošena strana)	uśś	I
34.	Spajanje u struku	uśś	I
35.	Zatvaranje otvora u struku na podstavi	uśś	I
36.	Našivanje čipke na vratni izrez	uśś	I
37.	Zaglaćavanje vrpce za vezanje	pmg	II
38.	Zatvaranje vrpce za vezanje	uśś	I

Legenda:

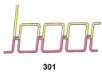

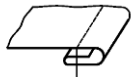
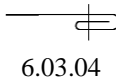

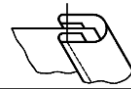
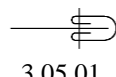

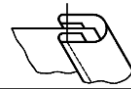
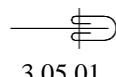
Uśś- univerzalni šivaći stroj, Sśś-specijalni šivaći stroj za obamitanje, Srr- sredstvo ručnog rada, Pmg- parno međufazno glačalo

Tab.3 Plan tehnoloških operacija dorade za repliku haljine inspirirane prikazom Anne de Bretagne

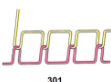
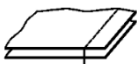

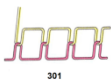
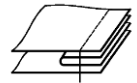

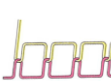

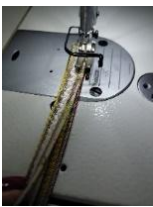
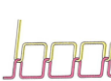

Oznaka teh. oper.	Naziv tehnološke operacije	Oznaka sredstva rada	Kategorija rada
1.	Čišćenje konca	srr	III
2.	Završno glaćanje	pmg	II
3.	Završna kontrola i pakiranje	srr	
1.	Uvađanje vrpce za vezanje u pojasnicu	srr	III
2.	Čišćenje konca	srr	III
3.	Završno glaćanje	pmg	II
4.	Završna kontrola i pakiranje	srr	
1.	Šivanje gumba na podlistak	srr	I
2.	Uvlačenje vrpce za vezanje	srr	III
3.	Čišćenje konca	srr	III
4.	Završno glaćanje	pmg	II
5.	Završna kontrola i pakiranje	srr	

Legenda: Srr- sredstvo ručnog rada, Pmg- parno međufazno glačalo

Tab.4 Prikaz analiza nekih karakterističnih tehnoloških operacija izvedenih u tehnološkom procesu šivanja replike podhaljine

Kategorija	Naziv tehnološke operacije	Fotografija tehnološke operacije	Tip šivaćeg boda u skladu s ISO 4915	Slikovni prikaz rasporeda slojeva materijala u skladu s ISO 4916	Mjesto uboda ili probadanja igle i tip uboda	Vrsta i karakteristika sredstva rada	
1	2	3	4	5	6	7	
Podhaljina	Izrada ušitaka na prednjem dijelu					Univerzalni šivaći stroj, jednoigleni, dvostruki zrnčani ubod, tipa 301, automatsko odrezivanje konca, max. Brzina šivanja do 5500 ub./min. Duljina uboda do max. 2,5 mm.	
	Sastav sredine stražnjeg dijela					Specijalni šivaći stroj za obamitanje, jednoigleni, šiva s 3 konca, obamitajući lančani ubod, tipa 504, max.brzina šivanja do 6500 ub./min. Duljina uboda od 0,5 do 3,6 mm.	
	Sastav ramenih šavova						
	Porublјivanje dužine raspora na stražnjem gornjem dijelu						Univerzalni šivaći stroj, jednoigleni, dvostruki zrnčani ubod, tipa 301, automatsko odrezivanje konca, max. Brzina šivanja do 5500 ub./min. Duljina uboda do max. 2,5 mm.
	Zatvaranje duljine haljine						Univerzalni šivaći stroj, jednoigleni, dvostruki zrnčani ubod, tipa 301, automatsko odrezivanje konca, max. Brzina šivanja do 5500 ub./min. Duljina uboda do max. 2,5 mm.
	Obrublјivanje vratnog izreza vrpcom						Univerzalni šivaći stroj, jednoigleni, dvostruki zrnčani ubod, tipa 301, automatsko odrezivanje konca, max. Brzina šivanja do 5500 ub./min. Duljina uboda do max. 2,5 mm.

Tab.5 Prikaz analiza nekih karakterističnih tehnoloških operacija izvedenih u tehnološkom procesu šivanja replike podsuknje

Kategorija	Naziv tehnološke operacije	Fotografija tehnološke operacije	Tip šivaćeg boda u skladu s ISO 4915	Slikovni prikaz rasporeda slojeva materijala u skladu s ISO 4916	Mjesto uboda ili probadanja igle i tip uboda	Vrsta i karakteristika sredstva rada
1	2	3	4	5	6	7
Podsuknja	Spajanje bočnih šavova osnovne tkanine				 1.01.01	Univerzalni šivaći stroj, jednoigleni, dvostruki zrnčani ubod, tipa 301, automatsko odrezivanje konca, max. Brzina šivanja do 5500 ub./min. Duljina uboda do max. 2,5 mm.
	Spajanje duljine suknje				 1.12.01	
	Spajanje pojasnice na rub suknje				 8.06.01	Univerzalni šivaći stroj, jednoigleni, dvostruki zrnčani ubod, tipa 301, automatsko odrezivanje konca, max. Brzina šivanja do 5500 ub./min. Duljina uboda do max. 2,5 mm.
	Zatvaranje vrpce za vezanje				 8.06.01	Univerzalni šivaći stroj, jednoigleni, dvostruki zrnčani ubod, tipa 301, automatsko odrezivanje konca, max. Brzina šivanja do 5500 ub./min. Duljina uboda do max. 2,5 mm.

a)

b)

Sl.12 a) Prednji dio, b) Stražnji dio replike podhaljine

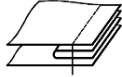
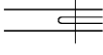

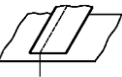
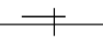
a)

b)

Sl.13 a) Prednji dio, b) Stražnji dio replike podsuknje

Tab.6 Prikaz analiza nekih karakterističnih tehnoloških operacija izvedenih u tehnološkom procesu šivanja replike haljine

Kategorija	Naziv tehnološke operacije	Fotografija tehnološke operacije	Tip šivaćeg boda u skladu s ISO 4915	Slikovni prikaz rasporeda slojeva materijala u skladu s ISO 4916	Mjesto uboda ili probadanja igle i tip uboda	Vrsta i karakteristika sredstva rada	
1	2	3	4	5	6	7	
Haljina	Spajanje prednjih gornjih dijelova podstave						Univerzalni šivaći stroj, jednoigleni, dvostruki zrnčani ubod, tipa 301, automatsko odrezivanje konca, max. Brzina šivanja do 5500 ub./min. Duljina uboda do max. 2,5 mm.
	Spajanje rukava podstave						
	Spajanje gornjeg i donjeg dijela haljine u struku						
	Spajanje osnovne tkanine s ukrasnom vrpcom te podstavnom tkaninom u vratnom izrezu						Univerzalni šivaći stroj, jednoigleni, dvostruki zrnčani ubod, tipa 301, automatsko odrezivanje konca, max. Brzina šivanja do 5500 ub./min. Duljina uboda do max. 2,5 mm.
	Spajanje stražnjih dijelova osnovne tkanine i podstave s podmetanjem kukica						
	Našivanje čipke na vratni izrez						Univerzalni šivaći stroj, jednoigleni, dvostruki zrnčani ubod, tipa 301, automatsko odrezivanje konca, max. Brzina šivanja do 5500 ub./min. Duljina uboda do max. 2,5 mm.

a)

b)

Sl.14 a) Prednji dio, b) Stražnji dio replike haljine

5. Zaključak

Izrada replike renesansne haljine prema slici Louis-Marie Lanté „Anne de Bretagne“ iz 1827. godine pokazala je kako kombinacija povijesnih istraživanja i suvremenih tehnika može doprinijeti očuvanju i interpretaciji tekstilne baštine. Kroz odabir materijala, konstrukciju kroja i provedbu tehnoloških operacija ostvarena je vjerodostojna interpretacija renesansne dvorske mode. Primjena suvremenih materijala i strojeva omogućila je funkcionalnost i preciznost, dok su ručni dekorativni detalji naglasili estetsku vrijednost kostima.

Ovaj rad potvrđuje važnost izrade replike za razumijevanja povijesne odjeće te njezinu ulogu u povezivanju istraživačkih, tehničkih i umjetničkih aspekata suvremene odjevne tehnologije.

Literatura:

- [1] Ashelford, J. *The Art of Dress: Clothes and Society 1500-1914*. National Trust, 1998.
- [2] Frick, C.C. *Dressing Renaissance Florence: Families, fortunes, and fine clothing*. Johns Hopkins University Press, Baltimore, 2002.
- [3] „Giovanna Tornabuoni and Her Accompaniment“ by Domenico Ghirlandaio. Dostupno na: <https://www.wikiart.org/en/domenico-ghirlandaio/giovanna-tornabuoni-and-her-accompaniment>, Pristupljeno 16/5/2025
- [4] Epochs of Fashion: The Renaissance (1450-1600). Dostupno na: <https://www.epochs-of-fashion.com/the-epochs/renaissance/> Pristupljeno 16/5/2025.
- [5] Royal Academy Collection: Art: „Anne of Brittany“ by Louis-Marie Lanté. Dostupno na: <https://www.royalacademy.org.uk/art-artists/work-of-art/anne-of-brittany-wife-to-king-charles-viii-and-king-louis-xii-of-france> Pristupljeno 16/5/2025
- [6] Ribeiro, A. *Dress and morality*. Batsford, London 1990.
- [7] Fashion history timeline. 1550-1559. Dostupno na: <https://fashionhistory.fitnyc.edu/1550-1559/> Pristupljeno 8/7/2025
- [8] Fashion and Textile Museums. 16th-17th century dress. Dostupno na: <https://www.fashionandtextilemuseums.com/16th-17th-century-dress/> Pristupljeno 24/5/2025
- [9] Simončič, K.N. *Od replike povijesne odjeće do kostima*. Sveučilište u Zagrebu Tekstilno-tehnološki fakultet, Zagreb, 2020.
- [10] Simončič, K.N. Analiza izvora u rekonstrukciji mode Zagreba s prijelaza 19. u 20. stoljeće. *Tekstil* 2013, 62 (11-12), 424-430. <https://hrcak.srce.hr/191490>
- [11] Jemo, D.; Kovačević, S. Tekstilno-tehnološka analiza starih tkanina velikih i složenih uzoraka. *Tekstil* 2011, 60, 267-272.
- [12] Landi, S. *Textile Conservator's Manual* (2nd ed.). Routledge, 1998. <https://doi.org/10.4324/9780080518749>
- [13] Fernald, M.; Shenton, E. *Historic Costumes: A Guide to Making Them*, Greenpoint Books, LLC, 2016.
- [14] Naslovnica knjige „Sati Étiennea Chevaliera“ (Jean Fouquet illustration). Dostupno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Jean_Fouquet#/media/File:Jean_Fouquet_002.jpg Pristupljeno 9/5/2025
- [15] Rogale, D.; Ujević, D.; Firšt Rogale, S.; Hrastinski, M. *Procesi proizvodnje odjeće*. Tekstilno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2011.
- [16] Petric, J.; Cuklin, P. Razvoj i izrada modela kostima za Božićnu priču u Varaždinu. *Tekstil* 2024, 73 (2), online first. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/342930>
- [17] Novak, M. *Tehnološki procesi izrade renesansne haljine prema slici „Anne de Bretagne“ iz 1827. godine, umjetnika Louis-Marie Lanté*. Sveučilište u Zagrebu Tekstilno-tehnološki fakultet, Završni rad, Varaždin, 2025.